

**Силабус курсу «Енергетичне право»
2022–2023 навчального року**

Назва курсу	«Енергетичне право»
Адреса викладання курсу	79000, м. Львів, вул. Січових Стрільців, 14 (юридичний факультет)
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	<u>Юридичний факультет</u> Кафедра адміністративного та фінансового права
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 08 «Право» Спеціальність 081 «Право»
Викладачі курсу	Паславська Наталя Тарасівна , кандидат юридичних наук, доцент кафедри адміністративного та фінансового права
Контактна інформація викладачів	<u>Викладачі кафедри адміністративного та фінансового права</u> <u>Місце знаходження:</u> юридичний факультет, кафедра адміністративного та фінансового права, 79000, м. Львів, вул. Січових Стрільців, 14, ауд. Г-217, тел. (032) 239-45-25 Паславська Наталя Тарасівна: natalya.paslavska@lnu.edu.ua http://law.lnu.edu.ua/employee/paslavska-nataliya-tarasivna
Консультації по курсу відбуваються	<u>Кафедра адміністративного та фінансового права</u> <u>Адреса:</u> юридичний факультет, кафедра адміністративного та фінансового права, 79000, м. Львів, вул. Січових Стрільців, 14, ауд. Г-217 Паславська Наталя Тарасівна: щопонеділка 16:00-18:00 год., щосереди 11:00-13:00 год.; Консультації в день проведення лекцій/практичних занять можуть проводитися за попередньою домовленістю між викладачем та студентом. Для погодження часу консультацій поза визначеним графіком слід написати на електронну пошту викладача або зателефонувати на кафедру.
Сторінка курсу	
Інформація про курс	Навчальна дисципліна „Енергетичне право”, передбачає вивчення системи енергетичного права України, енергетично-правових норм, організаційно-правових основ діяльності в електроенергетиці, державного управління, нагляду та правового регулювання діяльності в ПЕК, загальних положень законодавства про альтернативні види палива.
Коротка анотація курсу	Дисципліна «Енергетичне право» є вибірковою дисципліною зі спеціальності 081 «Право» для освітньо-професійної програми ОС Бакалавр, яка викладається студентам денного та заочного відділень відповідно в 5 семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі курсу	Мета вивчення дисципліни полягає у засвоєнні студентами обсягу теоретичних знань, щодо вивчення системи енергетичного права України, особливостей правового регулювання в енергетиці; набутті практичних навичок, щодо кваліфікованого застосування норм енергетичного права у конкретних практичних ситуаціях, а також навичок самостійної роботи, необхідних для подальшого поглиблення й своєчасного оновлення професійних юридичних знань з енергетичного

	законодавства; формуванні правосвідомості і правової культури у майбутніх правників.
Література для вивчення дисципліни	<p><u>Основна література:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бондаренко Г.В., Щерба В.О. Енергетична безпека як визначальна складова економічної незалежності України / Г.В. Бондаренко, В.О. Щерба // Вісник Черкаського університету. – 2009. – Вип. 152. – Серія ек. Науки. - С. 98-108 // Сайт НБУ ім. В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchu/N152/N152p098-108.pdf 2. Енергетика України в умовах кризи 2008-2009 років / За редакцією Б.С. Стогнія, Ю.В. Продана. – К.: Українські енциклопедичні знання, 2009. – 376 с. 3. Економічна безпека України: сутність і напрямки забезпечення [Текст] / В. Т. Шлемко, І. Ф. Білько : Монографія. – К.: НІСД, 1997. – 144 с. 269. Енергетична безпека України: стратегія та механізми забезпечення [текст] / [Шевцов А.І., Земляний М.Г., Бараннік В.О. та ін.]; За ред. А.І. Шевцова. – Дніпропетровськ: Пороги, 2002. – 264с. <p><u>Додаткова література:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Бобров Є.А. Сучасна енергетична політика України та її вплив на енергетичну безпеку держави / Є.А. Бобров // Вчені записки Університету «КРОК» / Ун-т економіки та права «КРОК». – Вип. 1 (1997). – Вип. 30. – К., 2012. – 217 с. – С. 4-12. 5. Бобров Є.А. Сучасні підходи до дослідження економічної безпеки / Є.А. Бобров// Економіка України. – 2012. – № 4. – С. 80-85. 6. Бобров Є.А. Цільова координація інвестиційної діяльності у забезпеченні енергетичної безпеки держави/ Є.А. Бобров // Науковий вісник Донбаської державної машинобудівної академії. Електронне наукове фахово-ве видання – 2012. – №2. – С.164-171. <p><u>Інтернет-джерела:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Офіційний сайт Верховної Ради України – Режим доступу: http://www.zakon.rada.gov.ua 2. Офіційний сайт Президента України Режим доступу - http://www.president.gov.ua 3. Єдиний державний реєстр судових рішень України - Режим доступу: reyestr.court.gov.ua
Тривалість курсу	90 год.
Обсяг курсу	<u>Денне відділення:</u> 32 години аудиторних занять. З них 16 годин лекцій, 16 години практичних занять, окрім цього, 58 годин самостійної роботи. <u>Заочне відділення:</u> 12 годин аудиторних занять. З них 6 годин лекцій, 6 годин практичних занять, окрім цього, 78 годин самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	Після завершення цього курсу студент буде : <u>Знати:</u>

	<ul style="list-style-type: none"> – поняття енергетичного права як галузі права України та його місце в системі права України; – поняття, предмет та систему енергетичного права; – принципи державної політики в електроенергетиці, з енергозбереження, у ПЕК; – поняття і класифікація джерел енергетичного права; – роль і значення об'єднаної енергетичної системи України; – особливості регулювання правовідносин в енергетиці та законодавстві про енергозбереження; – порядок проведення розрахунків на оптовому ринку електричної енергії в Україні; – види правопорушень та види відповідальності за порушення законодавства про електроенергетику, про енергозбереження та про альтернативні види палива; – процес досудового врегулювання і судового розв'язання господарських спорів у сфері енергетики; <p style="text-align: center;"><u>Вміти:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ тлумачити норми енергетичного права, застосовувати їх у розв'язанні конкретних практичних завдань; ▪ вступати у відносини з юридичними і фізичними особами при укладанні, виконанні та розірванні договорів про енергопостачання; ▪ застосовувати отримані знання при прийнятті рішення в конкретних ситуаціях з питань енергетичного права; ▪ оперативно орієнтуватися і знаходити необхідні нормативно-правові акти з питань енергетичного права; ▪ складати, подавати претензії і позови для задоволення вимог за невиконання зобов'язань. <p>В результаті освоєння курсу студент повинен удосконалити такі знання та навички: знати та вміти аналізувати загальні положення та сфери дії законодавства про електроенергетику, енергозбереження, альтернативні види палива; державного управління, нагляду і контролю та регулюванню діяльності в електроенергетиці; знати та вміти застосовувати порядок накладення на суб'єктів господарської діяльності штрафів за порушення законодавства про електроенергетику, порядок застосування санкцій за порушення законодавства про електроенергетику.</p>
Ключові слова	Енергетичне право, енергетична система, енергозбереження, альтернативні види палива.
Формат курсу	Очний /заочний
	Проведення лекцій та практичних занять, виконання індивідуальних завдань та консультацій для кращого розуміння тем.
Теми	Згідно зі СХЕМОЮ КУРСУ (додається)
Підсумковий контроль, форма	Залік в кінці семестру

	Виставляється автоматично на підставі врахування поточної успішності протягом семестру та оцінки індивідуальну (проектну) контрольну роботу
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з таких дисциплін: «Конституційне право України», «Теорія держави і права», «Адміністративне право України», «Фінансове право України» достатніх для сприйняття категоріального апарату, що використовується у вивченні начального матеріалу в рамках дисципліни «Енергетичне право».
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Під час викладання навчальної дисципліни підлягають використанню методи, спрямовані на: <ul style="list-style-type: none"> - формування у студентів інтересу до пізнавальної діяльності і відповідальності за навчальну працю; - забезпечення мисленнєвої діяльності (індуктивного, дедуктивного, репродуктивного й пошукового характеру); - методи, пов'язані з контролем за навчальною діяльністю студентів. Серед методів навчання, зокрема, підлягають застосуванню наступні: розповідь, пояснення, бесіда, лекція, демонстрація, спостереження, практичне заняття, індивідуальні завдання, інтерактивні методи.
Необхідне обладнання	Студенти використовують технічні засоби та програмне забезпечення під час підготовки до практичних занять з метою пошуку необхідних нормативно-правових актів та джерел судової практики, а також під час виконання індивідуальних завдань.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: <ul style="list-style-type: none"> • практичні заняття: 50% семестрової оцінки; максимальна кількість балів –50 балів; • індивідуальні завдання (проекти): 50% семестрової оцінки; максимальна кількість балів –50 балів. Підсумкова максимальна кількість балів – 100 балів. <p>Письмові роботи: Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (есе, вирішення кейсу).</p> <p>Академічна доброчесність: Очікується, що кожен студент повинен самостійно готуватися до практичних занять та вирішувати індивідуальні завдання, обдумувати та викладати власну аргументацію своєї правової позиції. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману; у разі незарахування роботи, студент, в узгодженні з викладачем строки, повинен повторно виконати письмову роботу та подати її викладачу для оцінювання.</p> <p>Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У</p>

	<p>будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Викладач фіксує неявку студента на практичне заняття, що вважається академічною заборгованістю, яку студент повинен відпрацювати в межах затвердженого графіка консультацій у викладача або у інший узгоджений з викладачем час. Відпрацювання полягає у перевірці підготовки студентом тих завдань, які виносилися на практичне заняття, на якому студент був відсутній.</p> <p>Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на практичних заняттях та за виконання індивідуальних завдань. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін. Критеріями оцінювання роботи студента на практичних заняттях є аргументованість правової позиції та її відповідність чинному законодавству; уміння лаконічно, переконливо та логічно висловити свою правову позицію; здатність до аргументованого аналізу правових позицій, висловлених іншими студентами; уміння підсумувати усі висловлені щодо певної проблеми аргументи і віднайти їхні позитивні та хибні сторони, що підлягають аналізу з погляду сучасних підходів у доктрині та правозастосуванні; намагання сформулювати перспективні проблеми, що можуть виникнути у різних сферах правозастосування та запропонувати шляхи їхнього розв'язання.</p> <p><u>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</u></p>
<p>Питання до заліку чи екзамену.</p>	
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p>

Схема курсу:

ТЕМА 1. ВСТУП В ЕНЕРГЕТИЧНЕ ПРАВО

1.1. *Поняття енергії*

Поняття енергії. Джерела енергії, поняття та види. Юридичне визначення енергії. Основні види енергоресурсів.

1.2. *Енергетика як основна галузь економіки України*

Поняття енергетики. Паливно-енергетичний комплекс України. Його структура і стисла характеристика.

ТЕМА 2. ПОНЯТТЯ, ПРЕДМЕТ, МЕТОД ТА СИСТЕМА ЕНЕРГЕТИЧНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

2.1. *Поняття енергетичного права України*

Історичний розвиток і становлення енергетичного права. Місце енергетичного права в системі права України. Риси, завдяки яким можна доводити, що енергетичне право – це галузь права. Взаємозв'язок енергетичного права з іншими галузями права. Енергетичне право – як наука. Енергетичне право – як навчальна дисципліна.

2.2. *Предмет, метод та система енергетичного права України*

Суспільні відносини, що виступають предметом правового регулювання у Енергетичному праві. Методи правового регулювання у Енергетичному праві. Система Енергетичного права. Функції і принципи Енергетичного права.

ТЕМА 3. ДЖЕРЕЛА ЕНЕРГЕТИЧНОГО ПРАВА

3.1. *Класифікація джерел енергетичного права*

Поняття Енергетичного законодавства. Класифікація джерел енергетичного права.

3.2. *Конституція України та Закони України “Про електроенергетику”, “Про енергозбереження”, “Про теплопостачання” – основні джерела енергетичного права*

3.3. *Енергетичне законодавство*

Зміст, структура та склад енергетичного законодавства.

ТЕМА 4. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА СФЕРА ДІЇ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКУ

4.1. *Електроенергетичне законодавство*

Зміст, структура та склад електроенергетичного законодавства.

4.2. *Загальні положення електроенергетичного законодавства*

Визначення термінів електроенергетичного законодавства. Поняття об'єднаної енергетичної системи України. Об'єкти та суб'єкти електроенергетики. Особливості регулювання відносин в електроенергетиці. Принципи державної політики в електроенергетиці. Особливості права власності в електроенергетиці.

4.3. *Компетенція органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в електроенергетиці*

Державне управління та нагляд (контроль) в електроенергетиці. Повноваження місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у відносинах із суб'єктами електроенергетики.

4.4. *Державне регулювання діяльності в електроенергетиці*

Загальні аспекти державного регулювання діяльності в електроенергетиці. Ліцензування діяльності в електроенергетиці.

4.5. *Економічні та організаційні основи діяльності в електроенергетиці*

Управління та розвиток об'єднаної енергетичної системи України. Оптовий ринок електричної енергії України та порядок проведення розрахунків на оптовому ринку електричної енергії. Загальні принципи встановлення тарифів на енергію та особливості антимонопольних обмежень в сфері електроенергетики. Поняття, величина та коефіцієнт “зеленого” тарифу. Охорона об'єктів електроенергетики та навколишнього природного середовища. Особливості умов праці та застосування страйків на підприємствах електроенергетики. Права, обов'язки та відповідальність енергопостачальників. Права, обов'язки та підстави відповідальності споживачів енергії. Види правопорушень та види відповідальності за порушення законодавства про електроенергетику.

ТЕМА 5. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ

5.1. *Законодавство про енергозбереження*

Зміст, структура та склад законодавства про енергозбереження.

5.2. *Загальні положення законодавства про енергозбереження*

Визначення термінів законодавства про енергозбереження. Завдання законодавства про енергозбереження та основні принципи державної політики енергозбереження. Об'єкти та

суб'єкти правового регулювання відносин у сфері енергозбереження. Види правопорушень та види відповідальності за порушення законодавства про енергозбереження.

ТЕМА 6. ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ

6.1. *Поняття енергозбереження*

Поняття енергозбереження. Мета і завдання економічного механізму енергозбереження. Пріоритетні напрями енергозбереження.

6.2. *Державне управління у сфері енергозбереження*

Особливості управління у сфері енергозбереження. Державне управління у сфері енергозбереження. Державний контроль у сфері енергозбереження.

6.3. *Заходи, завдяки яким можливе зниження енергоємності*

Економічні заходи для забезпечення енергозбереження. Джерела формування Державного фонду енергозбереження. Шляхи стимулювання енергозбереження. Заходи, завдяки яким можливе зниження енергоємності. Взаємна економічна відповідальність постачальників і споживачів ПЕР. Охарактеризуйте питання міжнародного співробітництва України у сфері електроенергетики та енергозбереження.

ТЕМА 7. ПОНЯТТЯ ТА СТРУКТУРА ВЛАСНОСТІ В ПЕК

7.1. *Позиціонування України на міжнародних енергетичних ринках*

Переваги, недоліки та структура ПЕК.

7.2. *Електроенергетична галузь*

Сучасний стан та структура власності теплових електростанцій, гідроелектростанцій, атомних електростанцій, вітрових електростанцій, об'єднаної енергетичної системи України. Проблеми та перспективи розвитку електроенергетичної галузі.

7.3. *Паливна промисловість*

Сучасний стан та структура власності вугільної промисловості, нафтогазового комплексу, атомної промисловості. Висновки, проблеми та перспективи розвитку паливної промисловості.

ТЕМА 8. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ, НАГЛЯД ТА РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ В ПЕК

8.1. *Державне управління в ПЕК*

Принципи державної політики в ПЕК. Державне управління, нагляд та регулювання діяльності в ПЕК.

8.2. *Органи, що здійснюють управління ПЕК, їхня структура і повноваження.*

Класифікація органів, що здійснюють управління ПЕК, їхня роль в управлінні енергетичною галуззю. Компетенція Верховної Ради України в управлінні ПЕК. Повноваження Кабінету Міністрів України щодо державного управління та регулювання ПЕК. Основні повноваження Міненерговугілля України в ПЕК. Основні завдання та повноваження НКРЕ (Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики) України. Повноваження Голови НКРЕ України. Основні завдання та права Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження України. Повноваження Голови Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження України. Правовий статус Державної інспекції ядерного регулювання України. Повноваження Голови Державної інспекції ядерного регулювання України. Завдання, склад та повноваження Державної інспекції з енергетичного нагляду за режимами споживання електричної та теплової енергії (Держенергонагляд). Повноваження Головного державного інспектора України з енергетичного нагляду. Основні завдання державного нагляду в електроенергетиці. Основні функції Державної інспекції з ЕЕСМ (експлуатації електричних станцій і мереж.). Права державних інспекторів з ЕЕСМ. Повноваження Державного підприємства, що здійснює централізоване диспетчерське (оперативно-технологічне) управління об'єднаною енергетичною системою України. Визначення, мету, основні завдання Державної експертизи з енергозбереження. Наведіть порядок проведення державної експертизи з енергозбереження об'єктів, які підлягають експертизі.

8.3. Повноваження місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у відносинах із суб'єктами енергетики

Рекомендовані джерела:

1. Закон України «Про альтернативні джерела енергії» No 555-IV від 20.02.2003 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/555-15>
2. Закон України «Про Антимонопольний комітет України» No 3659- XII від 26.11.1993 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3659-12>
3. Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» No 39/95-ВР від 08.02.1995 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/39/95-%D0%B2%D1%80>
4. Закон України «Про впорядкування питань, пов'язаних із забезпеченням ядерної безпеки» No 1868-IV від 24.06.2004 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1868-15>
5. Закон України «Про газ (метан) вугільних родовищ» No 1392-VI від 21.05.2009 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1392-17>
6. Закон України «Про державно-приватне партнерство» No 2404-VI від 01.07.2010 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2404-17>
7. Закон України «Продозвільнювальність усферивикористання ядерної енергії» No 1370-XIV від 11.01.2000 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1370-14>
8. Закон України «Про електроенергетику» No 575/97-вр від 16.10.1997р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/575/97-%D0%B2%D1%80>
9. Закон України «Про енергозбереження» No 74/94-ВР від 01.07.1996 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/74/94-%D0%B2%D1%80>
10. Закон України «Про загальні засади подальшої експлуатації і зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення зруйнованого четвертого енергоблока цієї АЕС на екологічно безпечну систему» No 309-XIV від 11.12.1998 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/309-14>
11. Закон України «Про засади функціонування ринку природного газу» No 2467-VI від 08.07.2010 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/card/2467-17>
12. Закон України «Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу» No 2711 від 23.06.2005 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2711-15>
13. Закон України «Про комбіноване виробництво теплової та електричної енергії (когенерацію) та використання скидного енергопотенціалу» No 2509-IV від 05.04.2005 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2509-15>
14. Закон України «Про нафту і газ» No 2665-III від 12.07.2001 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2665-14>
15. Закон України «Про основи національної безпеки України» No 964-IV від 19.06.2003 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/964-15>
16. Закон України «Про призупинення приватизації підприємств нафтопереробної промисловості України» No 2294-IV від 23.12.2004 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2294-15?test=XX7MfyrCSgkyuMMIZiDQje5VNI4bEs80msh8Ie6>
17. Закон України «Про Раду національної безпеки і оборони України» No 183/98-ВР від 5.03.1998 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/183/98-%D0%B2%D1%80>
18. Закон України «Про ратифікацію Договору до Енергетичної Хартії та Протоколу до Енергетичної Хартії з питань енергетичної ефективності і суміжних екологічних аспектів» No 89/98-ВР від 06.02.1998 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/89/98-%D0%B2%D1%80>

19. Закон України «Проратифікацію Кіотського протоколу до Рамкової Конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату» No 1430-IV від 4.02.2004 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1430-15>
20. Закон України «Про ратифікацію Конвенції про ядерну безпеку» No 736/97-ВР від 17.12.97 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/736/97-%D0%B2%D1%80>
21. Закон України «Про ратифікацію Об'єднаної конвенції про безпеку поводження з відпрацьованим паливом та про безпеку поводження з радіо-активними відходами» No 1688-14 від 20.04.2000 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1688-14>
22. Закон України «Про ратифікацію Протоколу про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства» No 2787- VI від 15.12.2010 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2787-17>
23. Закон України «Про ратифікацію Рамкової конвенції ООН про зміну клімату» 435/96-ВР від 29.10.96 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435/96-%D0%B2%D1%80>
24. Закон України «Про ратифікацію Угоди між Україною та Російською Федерацією з питань перебування Чорноморського флоту Російської Федерації на території України» No 2153-VI від 27.04.2010 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2153-17>
25. Закон України «Про теплопостачання» No 2633-IV від 02.06.2005 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2633-15>
26. Закон України «Про функціонування паливно-енергетичного комплексу в особливий період» No 307-V від 02.11.2006 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/307-16>
27. Указ Президента України «Про Положення про Державний комітет ядерного регулювання України» No 155 від 06.03.2001 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/155/2001>
28. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 22 березня 1997 року «Про невідкладні заходи щодо забезпечення України енергоносіями та їх раціонального використання» No 285/97 від 2.04.97 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/285/97>
29. Указ Президента України «Про заходи щодо підвищення ефективності управління електроенергетичним комплексом» No 69 від 22.01.2004 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/69/2004>
30. Указ Президента України «Про реформування нафтогазового комплексу України» No 151/98 від 25.02.98 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/151/98>
31. Указ Президента України «Про деякі питання приватизації об'єктів електроенергетичного комплексу» No 944/99 від 02.08.1999 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/944/99>
32. Указ Президента України «Про затвердження Положення про Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України» No 633 від 31.05.2011 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/633/2011>
33. Указ Президента України «Про затвердження Положення про Міністерство економічного розвитку та торгівлі України» No 634 від 31.05.2011 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/634/2011>
34. Указ Президента України «Про затвердження Про Положення про Державну інспекцію ядерного регулювання України» No 403 від 06.04.2011 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/403/2011>
35. Указ Президента України «Про затвердження Про Положення про Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України» No 462 від 13.04.2011 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/462/2011>
36. Указ Президента України «Про заходи з реалізації Спільної заяви за результатами Спільної ЄС – Україна міжнародної конференції щодо модернізації газотранзитної системи України» No 328/2009 від 14.05.2009 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/328/2009>
37. Указ Президента України «Про заходи щодо ринкових перетворень у галузі електроенергетики України» No 244/94 від 21.05.1994 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/244/94>

38. Указ Президента України «Про Національну комісію з питань регулювання електроенергетики» No 738 від 08.12.1994 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/738/94>
39. Указ Президента України «Про Положення про Міністерство екології та природних ресурсів України» No 452 від 13.04.2011 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/452/2011>
40. Указ Президента України «Про Положення про Міністерство енергетики та вугільної промисловості України» No 382 від 06.04.2011 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/382/2011>
41. Указ Президента України «Про Положення про Міністерство надзвичайних ситуацій України» No 402 від 06.04.2011 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/382/2011>
42. Указ Президента України «Про структурну перебудову в електро- енергетичному комплексі України» No 282/95 від 04.04.1995 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/282/95>
43. Указ Президента України «Про структурну перебудову вугільної промисловості» No116/96 від 07.02.1996 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/116/96>
44. Постанова ВРУРСР «Про мораторій на будівництво нових атомних електростанцій на території Української РСР» No134-ХІІ від 02.08.1990 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/134-12>
45. Постанова ВРУ «Про деякі заходи забезпечення народного господарства електроенергією» No 3538- ХІІ від 21.10.1993 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3538-12>
46. Постанова ВРУ «Про Концепцію державного регулювання безпеки та управління ядерною галуззю в Україні» No 3871-ХІІ від 25.01.1994 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3871-12>
47. Постанова ВРУ «Про Національну енергетичну програму України до 2010 року» No 191/96-ВР від 15.05.1996 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/191/96-%D0%B2%D1%80>
48. Постанова КМУ «Про визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань енергетики» No44 від 19.01.1998 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/44-98-%D0%BF>
49. Постанова КМУ «Про будівництво нафтоперевалочного комплексу» No 104 від 15.02.1993 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/104-93-%D0%BF>
50. Постанова КМУ «Про дострокове зняття з експлуатації енергобло- ка No 1 Чорнобильської АЕС» No 1445 від 22.12.1997 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1445-97-%D0%BF>
51. Постанова КМУ «Про дострокове зняття з експлуатації енергобло- ка No 2 Чорнобильської АЕС» No 361 від 15.03.1999 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/361-99-%D0%BF>
52. Постанова КМУ «Про запровадження аукціонів з продажу нафти, газового конденсату, природного, зрідженого газу та вугілля» No599 від 04.04.2000 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/599-2000-%D0%BF>
53. Постанова КМУ «Про затвердження Державної цільової економіч- ної програми енергоефективності і розвитку сфери виробництва енерго- носіїв з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010-2015 роки» No243 від 01.03.2010 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/243-2010-%D0%BF>
54. Постанова КМУ «Про затвердження Концепції державної політи- ки у сфері постачання та транзиту сирої нафти» No187-р від 05.04.2002 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/187-2002-%D1%80>
55. Постанова КМУ «Про затвердження Положення про Державний комітет України по використанню ядерної енергії» No 386 від 29.05.1993 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/386-93-%D0%BF>
56. Постанова КМУ «Про затвердження Програми «Українське вугіл- ля» No1205 від 19.09.2001 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1205-2001-%D0%BF>

57. Постанова КМУ «Про затвердження Програми диверсифікації джерел постачання нафти в Україну на період до 2015 року» №1572 від 08.11.2006 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1572-2006-%D0%BF>
58. Постанова КМУ «Про Комплексні заходи щодо реалізації Національної енергетичної програми України до 2010 року» №731 від 10.07.1997 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/731-97-%D0%BF>
59. Постанова КМУ «Про Комплексну державну програму енергозбереження України» №148 від 05.02.1997 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/148-97-%D0%BF>
60. Постанова КМУ «Про Концепцію діяльності органів виконавчої влади у забезпеченні енергетичної безпеки України» № 48 від 19.01.1998 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/48-98-%D0%BF>
61. Постанова КМУ «Про ліквідацію відкритого акціонерного товариства «Національна акціонерна компанія «Вугілля України»» № 989 від 01.10.2005 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/989-2005-%D0%BF>
62. Постанова КМУ «Про приведення рішень Кабінету Міністрів України у відповідність з Угодою про партнерство та співробітництво між Україною та Європейськими Співтовариствами (Європейським Союзом)» № 575 від 29.03.2000 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/575-2000-%D0%BF>
63. Постанова КМУ «Про стан справ у вугільній промисловості та хід виконання Указу Президента України від 7 лютого 1996 року № 116 «Про структурну перебудову вугільної промисловості» №521 від 16.05.1996 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/521-96-%D0%BF>
64. Постанова КМУ «Про створення Національної енергогенеруючої компанії «Енергоатом» № 1268 від 17.10.1996 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1268-96-%D0%BF>
65. Постанова КМУ «Про схвалення Концепції функціонування та розвитку оптового ринку електричної енергії України» № 1789 від 16.11.2002 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1789-2002-%D0%BF>
66. Постанова КМУ «Про утворення державного спеціалізованого підприємства «Чорнобильська АЕС» № 399 від 25.04.2001 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/399-2001-%D0%BF>
67. Постанова КМУ «Про утворення Міжвідомчої комісії з питань розвитку енергетики» №554 від 07.07.2010 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/554-2010-%D0%BF>
68. Постанова КМУ «Про утворення Національної акціонерної компанії «Вугілля України» № 1363 від 15.10.2004 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1363-2004-%D0%BF>
69. Постанова КМУ «Про утворення Національної акціонерної компанії «Нафтогаз України» № 747 від 25.05.1998 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/747-98-%D0%BF>
70. Розпорядження КМУ «Про затвердження плану заходів з реалізації Спільної заяви за результатами Спільної ЄС – Україна міжнародної інвестиційної конференції щодо модернізації газотранзитної системи України на друге півріччя 2009 року» № 927-р від 5 серпня 2009 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/927-2009-%D1%80>
71. Розпорядження КМУ «Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2030 року» № 145-р від 15 березня 2006 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/145-2006-%D1%80>
72. Розпорядження КМУ «Про схвалення Концепції Державної цільової економічної програми енергоефективності на 2010-2015 роки» №1446-р від 19.11.2008 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1446-2008-%D1%80>
73. Розпорядження КМУ «Про схвалення Концепції Державної цільової економічної програми «Ядерне паливо України» № 216-р від 25.02.2009 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/216-2009-%D1%80>
74. Розпорядження КМУ «Про схвалення Концепції Державної цільової економічної програми видобування та використання газу метану вугільних родовищ як альтернативного енергоресурсу» №1684-р від 23.12.2009 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1684-2009-%D1%80>

75. Розпорядження КМУ «Про схвалення Концепції розвитку, модернізації і переоснащення газотранспортної системи України на 2009-2015 роки» No 1417-р від 21.10.2009 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1417-2009-%D1%80>
76. Розпорядження КМУ «Про схвалення Концепції створення в Україні мінімальних запасів нафти і нафтопродуктів на період до 2020 року» No 1498-р від 08.12.2009 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1498-2009-%D1%80>
77. Розпорядження Президента України «Про розроблення Енергетичної стратегії України на період до 2030 року та дальшу перспективу» No 42/2001-рп від 27.02.2001 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/42/2001-%D1%80%D0%BF>
78. Постанова Колегії Державного комітету ядерного регулювання України «Про продовження експлуатації енергоблоків No 1, 2 Рівненської АЕС у понадпроектний термін за результатами періодичної переоцінки безпеки» No 15 від 10.12.2010 р. // Сайт Мега-НАУ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1041.42469.0>
79. Бобров Є.А. Сучасна енергетична політика України та її вплив на енергетичну безпеку держави / Є.А. Бобров // Вчені записки Університету «КРОК» / Ун-т економіки та права «КРОК». – Вип. 1 (1997). – Вип. 30. – К., 2012. – 217 с. – С. 4-12.
80. Бобров Є.А. Сучасні підходи до дослідження економічної безпеки / Є.А. Бобров// Економіка України. – 2012. – No 4. – С. 80-85.
81. Бобров Є.А. Цільова координація інвестиційної діяльності у забезпеченні енергетичної безпеки держави/ Є.А. Бобров // Науковий вісник Донбаської державної машинобудівної академії. Електронне наукове фахове видання – 2012. – No2. – С.164-171.
82. Бондаренко Г.В., Щерба В.О. Енергетична безпека як визначальна складова економічної незалежності України / Г.В. Бондаренко, В.О. Щерба // Вісник Черкаського університету. – 2009. – Вип. 152. – Серія ек. Науки. - С. 98-108 // Сайт НБУ ім. В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchu/N152/N152p098-108.pdf
83. Енергетика України в умовах кризи 2008-2009 років / За редакцією Б.С. Стогнія, Ю.В. Продана. – К.: Українські енциклопедичні знання, 2009. – 376 с.
84. Економічна безпека України: сутність і напрямки забезпечення [Текст] / В. Т. Шлемко, І. Ф. Бінько : Монографія. – К.: НІСД, 1997. – 144 с. 269. Енергетична безпека України: стратегія та механізми забезпечення [текст] / [Шевцов А.І., Земляний М.Г., Бараннік В.О. та ін.]; За ред. А.І. Шевцова. – Дніпропетровськ: Пороги, 2002. – 264с.
85. Меморандум між Україною та Європейським Союзом про порозуміння щодо співробітництва в енергетичній галузі. 01.12.2005 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_694
86. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України//Офіційний сайт Міністерства економіки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=97980&cat_id=38738.
87. Методичні рекомендації щодо оцінки рівня економічної безпеки України за редакцією академіка НАН України С.І.Пирожкова – К., НІПМБ, 2003. – 42 с.
88. Микитенко В. На чому базується енергетична безпека держави / В. Микитенко // Вісник НАН України. – 2005. - No3. – С. 41-47.
89. Проект Стратегії розвитку України «Україна-2020: стратегія національної модернізації» // Сайт Міністерства економіки України [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://me.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=144792&cat_id=38606
90. Прокіп А.В. Умови оптимального заміщення не відновлюваних енергоресурсів відновлюваними / А.В. Прокіп // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2008. – No635. –С.124-130.
91. Протокол про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства. Дата підписання: 24.09.2010 р. Дата ратифікації Україною: 15.12.2010 р. Дата набрання чинності для України: 01.02.2011 р. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_a27
92. Рамкова конвенція Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату. // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_044